

SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN: 2181-1342 (ONLINE)

№ 8 (3) - 2023

ИЖТИМОЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ
ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ
СОЦИАЛЬНО-ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES
AND SOCIAL SCIENCES

ЭЛЕКТРОН ЖУРНАЛ

ЭЛЕКТРОННЫЙ ЖУРНАЛ

ELECTRONIC JOURNAL

ISSN: 2181-1342 (Online)

Сайт: <https://scienceproblems.uz>

DOI: 10.47390/SCP1342V3I8Y2023

SCIENCEPROBLEMS.UZ

**ИЖТИМОЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ
ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ**

№ 8 (3)-2023

**АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-
ГУМАНИТАРНЫХ НАУК**

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

ТОШКЕНТ-2023

БОШ МУҲАРРИР:

Исанова Феруза Тулқиновна

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:

07.00.00-ТАРИХ ФАНЛАРИ:

Юлдашев Анвар Эргашевич – тарих фанлари доктори, сиёсий фанлар номзоди, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Мавланов Уктам Махмасабирович – тарих фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Хазраткулов Абдор – тарих фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети.

08.00.00-ИҚТИСОДИЁТ ФАНЛАРИ:

Карлибаева Рая Хожабаевна – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Худойқулов Садирдин Каримович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Азизов Шерзод Ўктамович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси Божхона институти;

Арабов Нурали Уралович – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Холов Актам Хатамович – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Шадиева Дилдора Хамидовна – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент в.б, Тошкент молия институти;

Шакаров Қулмат Аширович – иқтисодиёт фанлари номзоди, доцент, Тошкент ахборот технологиялари университети

09.00.00-ФАЛСАФА ФАНЛАРИ:

Ҳакимов Назар Ҳакимович – фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Яхшиликков Жўрабой – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Ғайбуллаев Отабек Мухаммадиевич – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат чет тиллар институти;

Ҳошимхонов Мўмин – фалсафа фанлари доктори, доцент, Жиззах педагогика институти;

Носирходжаева Гулнора Абдукаҳхаровна – фалсафа фанлари номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети.

10.00.00-ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Ахмедов Ойбек Сапорбаевич – филология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Кўчимов Шухрат Норқизилович – филология фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Салахутдинова Мушарраф Исамутдиновна – филология фанлари номзоди, доцент, Самарқанд давлат университети;

Кучкаров Раҳман Урманович – филология фанлари номзоди, доцент в/б, Тошкент давлат юридик университети;

Юнусов Мансур Абдуллаевич – филология фанлари номзоди, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Саидов Улугбек Арипович – филология фанлари номзоди, доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси.

12.00.00-ЮРИДИК ФАНЛАРИ:

Ахмедшаева Мавлюда Ахатовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Мухитдинова Фирюза Абдурашидовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Эсанова Замира Нормуратовна – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган юрист, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳамроқулов Баҳодир Мамашарифович – юридик фанлар доктори, профессор в.б., Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университети;

Зулфиқоров Шерзод Хуррамович – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Жамоат ҳавфсизлиги университети;

Хайитов Хушвақт Сапарбаевич – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Асадов Шавкат Ғайбуллаевич – юридик фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси

Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Сайдуллаев Шахзод Алиханович – юридик фанлар номзоди, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Амиров Зафар Актамович – юридик фанлар бўйича фалсафа доктори (PhD), Ўзбекистон Республикаси Судьялар олий кенгаши ҳузуридаги Судьялар олий мактаби

13.00.00-ПЕДАГОГИКА ФАНЛАРИ:

Ҳашимова Дильдархон Уринбоевна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Ибрагимова Гулнора Хавазматовна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Закирова Феруза Махмудовна – педагогика фанлари доктори, Тошкент ахборот технологиялари университети ҳузуридаги педагогик кадрларни қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш тармоқ маркази;

Тайланова Шоҳида Зайниевна – педагогика фанлари доктори, доцент.

19.00.00-ПСИХОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Каримова Васида Маманосировна – психология фанлари доктори, профессор, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Ҳайитов Ойбек Эшбоевич – Жисмоний тарбия ва спорт бўйича мутахассисларни қайта тайёрлаш

ва малакасини ошириш институти, психология фанлари доктори, профессор

Умарова Навбаҳор Шокировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети, Амалий психология кафедраси мудири;

Атабаева Наргис Батировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Қодиров Обид Сафарович – психология фанлари доктори (PhD), Самарканд вилоят ИИБ Тиббиёт бўлими психологик хизмат бошлиғи.

22.00.00-СОЦИОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Латипова Нодира Мухтаржановна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири;

Сеитов Азамат Пўлатович – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети;

Содиқова Шоҳида Мархабоевна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон халқаро ислом академияси

23.00.00-СИЁСИЙ ФАНЛАР

Назаров Насриддин Атакулович – сиёсий фанлар доктори, фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент архитектура қурилиш институти;

Бўтаев Усмонжон Хайруллаевич – сиёсий фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири.

ОАК Рўйхати

Мазкур журнал Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Олий аттестация комиссияси Раёсатининг 2022 йил 30 ноябрдаги 327/5-сон қарори билан тарих, иқтисодиёт, фалсафа, филология, юридик ва педагогика фанлари бўйича илмий даражалар бўйича диссертациялар асосий натижаларини чоп этиш тавсия этилган илмий нашрлар рўйхати (Рўйхатга) киритилган.

Crossref DOI:

Таҳририят Crossref DOI нинг расмий аъзоси ҳисобланади ва 10.47.390 DOI префиксига эга. Ҳар бир нашр ва илмий мақолага индивидуал Crossref DOI рақами берилади.

Google Scholar

Журнал Google Scholar (Академия) да индексацияланади.

Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари электрон журнали 1368-сонли гувоҳнома билан давлат рўйхатига олинган.
Муассис: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” масъулияти чекланган жамият.

Таҳририят манзили:
Тошкент шаҳри, Яккасарой тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-уй. Электрон манзил: scienceproblems.uz@gmail.com
Телеграм канал: https://t.me/scienceproblems_uz

МУНДАРИЖА

07.00.00 – ТАРИХ ФАНЛАРИ

- Воҳидова Комила Абдуллозизовна*
“ЭЛ БАЙРОҒИ” ГАЗЕТАСИ ҲАҚИДА 11-17
- Сулайманов Саламат Арепбаевич*
ҚОРАҚАЛПОҒИСТОН МУХТОР ВИЛОЯТИДА ҚУРУҚЛИК ВА СУВ ТРАНСПОРТИ: МУАММО
ВА ЕЧИМЛАР (1924-1932 ЙЙ) 18-24
- Раунов Холмамат*
ЎЗБЕКИСТОН ҲУДУДИДА УРАН КОНЛАРИНИ ЎЗЛАШТИРИШ ТАРИХИ 25-32
- Мажидов Анвар Сиражович*
ИМПЕРИЯ МУСТАМЛАКАЧИЛИК СИЁСАТИНИНГ ТУРКИСТОН ТУБ ХАЛҚЛАРИНИНГ
ИЖТИМОЙ-ИҚТИСОДИЙ ВА ФУҚАРОЛИК АҲВОЛИГА ТАЪСИРИ (СИРДАРЁ ВИЛОЯТИ
МИСОЛИДА) 33-40
- Begatova Nasiba Xolmurzayevna*
FERMER XO‘JALIKLARI VA KLASSTER TIZIMI UCHUN O‘RTA MA‘LUMOTLI MUTAXASSISLARNI
TAYYORLASH TIZIMIDAGI YUTUQLAR VA MUAMMOLAR (SURXONDARYO VILOYATI
MISOLIDA) 41-48
- Алланазаров Мурот Мирзаевич*
БУХОРО ХАЛҚ СОВЕТ РЕСПУБЛИКАСИ НОЗИРЛАР ШЎРОСИ ВА МИЛЛИЙ РАҲБАР
ХОДИМЛАР ФАОЛИЯТИ ХУСУСИДА 49-54
- Ismoilova Feruza Ibragimovna*
URUSH YILLARIDA XOTIN-QIZLARNING ILM-FAN VA MADANIYAT SOHALARIDAGI
XIZMATLARI 55-59
- Tursunov Xurshid Nasriddinovich*
O‘ZBEKISTONDA MUSTAQILLIK YILLARIDA TARIXCHI KADRLAR TAYYORLASH SOHASI
HUQUQIY ASOSLARINING YARATILISHI 60-64

08.00.00 – ИҚТИСОДИЁТ ФАНЛАРИ

- Yuldosheva Gulnoza Abdinabiyevna*
THE ROLE OF THE DIGITAL ECONOMY IN MODELING THE FINANCIAL ACTIVITIES OF
ENTERPRISES 65-70
- Oromidinov Muzaffar Pardabayevich*
DIRECTIONS FOR IMPROVING INTERNAL AUDIT IN COMMERCIAL BANKS 71-75
- Худайназарова Дилором Хайруллаевна*
ТЎҚИМАЧИЛИК САНОАТИ КОРХОНАЛАРИНИНГ ЯШИЛ ИҚТИСОДИЁТ ДОИРАСИДАГИ
РИСКЛАРИНИ СТРАТЕГИК ТРАНСФОРМАЦИЯЛАШ ИСТИҚБОЛЛАРИ 76-84

<i>To'lov Ulug'bek Toshmamatovich, Jo'rayev Sirojiddin Muxiddin o'g'li</i> KO'CHMAS MULKNI SOLIQQA TORTISHDA XORIJIY DAVLATLARDA AMALGA OSHIRILGAN ISLOHOTLAR	85-92
<i>Xudayberganov Dilshod Tuxtabayevich</i> MINTAQADA XIZMAT TURLARIDAN SAMARALI RIVOJLANTIRISH YO'NALISHLARI	93-98
<i>Turobov Sherzod Alisherovich</i> O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA UY XO'JALIKLARI TADBIRKORLIGINI RIVOJLANTIRISHDA DAVLAT SIYOSATI	99-105
<i>Шамсиев Нодир Муратович</i> МЕТОДЫ ОЦЕНКИ ПОКАЗАТЕЛЕЙ КОММЕРЧЕСКИХ БАНКОВ ПРИ АНАЛИЗЕ РЕЙТИНГОВОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ И ИХ КАЧЕСТВЕННОЕ ОПИСАНИЕ	106-110
<i>Zaripova Moxira Zarip qizi</i> AGRAR SOHAGA XORIJIY INVESTITSİYALARNI JALB QILISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH IMKONIYATLARI	111-114
<i>Узайдуллаев Шерзод Шукуруллаевич</i> ЎЗБЕКИСТОНДА ИННОВАЦИОН ИНФРАТУЗИЛМАНИ РИВОЖЛАНТИРИШНИНГ ОМИЛЛАРИ	115-121
<i>Atabayeva Karomat Rajabovna, Rajabova Maftuna Farhod qizi</i> O'ZBEKISTONDA TURIZM SOHASINING RIVOJLANISHI VA TAHLILI	122-127
<i>Жумаева Мухлиса Абдуғани қизи</i> МАМЛАКАТДА АЁЛЛАР ТАДБИРКОРЛИГИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ МЕХАНИЗМИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ	128-137
<i>Камалов Акмал Сайдакбарович, Саматов Ғаффор Аллақулович</i> ГЕОИҚТИСОДИЙ МУНОСАБАТЛАР ШАРОИТИДА ТРАНСПОРТ ЛОЙИҲАЛАРИНИ АМАЛГА ОШИРИШГА БЎЛГАН ЁНДАШУВЛАРНИНГ ТАҲЛИЛИ	138-150
<i>Мамадиёров Олимжон Умарович</i> ОЗИҚ-ОВҚАТ ХАВФСИЗЛИГИ ТАЪМИНЛАШ НАЗАРИЯЛАРИ ЭВОЛЮЦИЯСИ.....	151-158
<i>Раббимов Жаҳонгир Эшбоевич</i> ТИЖОРАТ БАНКЛАРИДА ОПЕРАЦИОН РИСКЛАРНИНГ МОҲИЯТИ, УЛАРНИНГ ЮЗАГА КЕЛИШ САБАБЛАРИ	159-164
<i>Кулибоев Азамат Шоназарович</i> ДАВЛАТ ТИББИЁТ ТАШКИЛОТЛАРИДА БУХГАЛТЕРИЯ ҲИСОБИНИНГ УСЛУБИЙ АСОСЛАРИ	165-174

Гадоев Сўҳроб Жумакулович
ТИЖОРАТ БАНКЛАРИ КРЕДИТИНИНГ ТАЪМИНОТИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ
ЙЎЛЛАРИ 175-181

Бекжанов Дилмурод Йўлдашович
ЭМПИРИК ТАДҚИҚОТ НАТИЖАЛАРИ АСОСИДА ТУРИСТИК ДЕСТИНАЦИОН
МЕНЕЖМЕНТ ЖАРАЁНИ ИШТИРОКЧИЛАРИ ФАОЛИЯТИНИ БАҲОЛАШ 182-193

09.00.00 - ФАЛСАФА ФАНЛАРИ

Boydadayev Abdurroхмон Tolibjon o'g'li
SHARQ VA G'ARB IRRATSIONAL FALSAFASIDA PANTEISTIK QARASHLARNING QIYOSIY
TAHLILI (J.RUMIY VA F.NITSSHE FALSAFASI MISOLIDA) 194-200

Xayridinov Abbosxon Anvarovich
GLOBALLASHUV JARAYONIDA MA'NAVIY MA'RIFIY INQIROZLARNING OLDINI OLISHDA
MARKAZIY OSIYO QADRIYATLARINI YUKSALTIRISH ISTIQBOLLARI 201-205

Quramboyev Alisher Maxsudovich
TEMURIYLAR DAVRIDA IJTIMOY ADOLAT TAMOYILLARINING AMAL QILISHI 206-211

Jo'rayev Alisher Tulqinboyevich
JAMIYAT MILLIY ASOSLARINI MUSTAHKAMLASH – DAVLATNING USTUVOR
MAQSADI..... 212-217

Turabova Sevara Kattaqulovna
ILMIY VAHS FENOMENINING MANTIQUIY- GNOSEOLOGIK MAQOMINI O'RGANISHDA
KONSEPTUAL-METODOLOGIK YONDOSHUV 218-224

Пардаева Марҳабо Давлатовна
АЛИШЕР НАВОЙ АСАРЛАРИДА ИЛМГА ОИД ҚАРАШЛАРИНИНГ НАҚШБАНДИЯ
ҲОЯЛАРИ БИЛАН УЙҒУНЛИГИ 225-233

Qutlimuratov Sardorbek Rustamovich
NIKON MUNOSABATLARINING TADRIJIY RIVOJLANISHI 234-240

Tursunkulova Shaxnoza Tuychiyevna
DINIY MANBALARDA GO'ZALLIK TO'G'RISIDAGI FALSAFIY QARASHLAR 241-246

Юсупова Феруза Зойировна
АХЛОҚИЙ ИДЕАЛ – ЁШЛАР МАЪНАВИЙ ЮКСАЛИШИНING МЕЗОНИ 247-251

Teshaboev Muhiddin Marifovich
IJTIMOIY ADOLATNI TA'MINLASHNING PRINSIPIAL MASALALARI 252-257

10.00.00 – ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ

<i>Soatova Nodira Isomitdinovna</i> LIRO-EPIK ASARLARDA POETIK FIKRNING BADIY IFODASI	258-265
<i>Narmuratov Zayniddin Radjabovich</i> FRAZEOLOGIK BIRLIKLAR LINGVOMADANIY BIRLIK SIFATIDA	266-269
<i>Yusupova Omina Muhammadzoir kizi</i> DIFFERENT CLASSIFICATION OF FAIRYTALE DISCOURSE IN WORLD AND UZBEK FOLKLORE	270-276
<i>Бозорова Хулкар Одинакуловна</i> РУССКИЙ ЯЗЫК КАК СОСТАВЛЯЮЩАЯ СОДЕРЖАНИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ СПЕЦИАЛИСТОВ	277-282
<i>Matyakubov Oybek Quralbayevich</i> KOGNITIV TILSHUNOSLIKDA «KONSEPT» TUSHUNCHASI	283-288
<i>Фатуллаева Камола Рахматуллаевна</i> ТЕРМИНЛАРНИНГ БЕЛГИЛАРИ ВА УЛАРНИНГ ТАСНИФИ	289-293
<i>Karimjonova Shahlo Ravshanjonovna</i> O'ZBEK TILIDA KAUZATIV FE'LLARNING YASALISH USULLARI	294-299
<i>Xamzayev Otaxon Erkinovich</i> INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDA KASB-HUNARGA OIDMAQOLLARNING CHOG'ISHTIRMA Tahlili	300-305

12.00.00 – ЮРИДИК ФАНЛАР

<i>Абдурахманова Нодирахон</i> ПРАВОВОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ СМАРТ-КОНТРАКТОВ В СНГ	306-310
<i>Сафоева Садокат Мусоевна</i> ЭКОСИСТЕМА СОЦИАЛЬНЫХ СЕТЕЙ: ИССЛЕДОВАНИЕ РОЛЕЙ ЗАИНТЕРЕСОВАННЫХ СТОРОН В КОНТЕКСТЕ ГРАЖДАНСКОГО ПРАВА	311-320
<i>Абдуллаева Маликабону Эркин қизи</i> ХАЛҚ ТАЪЛИМИ СОҲАСИДА КОРРУПЦИЯНИНГ ОЛДИНИ ОЛИШГА ОИД АЙРИМ ХОРИЖИЙ ДАВЛАТЛАР ТАЖРИБАСИНИНГ ҚИЁСИЙ ҲУҚУҚИЙ ТАҲЛИЛИ	321-330

13.00.00 – ПЕДАГОГИКА ФАНЛАРИ

<i>Zoirova Lola Xamidovna</i> TIBBIYOT OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA "INSON ORGANIZMINING RADIATSIYAGA SEZGIRLIGI" MAVZUSINI O'QITISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN	

FOYDALANISH	331-336
<i>Ibragimov A'lamjon Amrilloevich</i> KOGNITIV SIFATLARNING UZLUKSIZ KASBIY RIVOJLANISHGA TA'SIRI (MAKTAB PEDAGOG XODIMLARI MISOLIDA)	337-343
<i>Madaminov Azimbek Egamberganovich, Xalillayev O'ktam Sobir o'g'li</i> YOSH GANDBOLCHI DARVOZABONLARNI O'YIN TEXNIKASIGA O'RGATISH	344-349
<i>Fayzullaeva Madina Abdumumin kizi</i> ANALYSIS OF THE POSITIVE IMPACT OF DIGITAL TECHNOLOGIES ON THE MOTIVATION AND KNOWLEDGE OF STUDENTS IN THE DEVELOPMENT OF THE EDUCATIONAL PROCESS	350-355
<i>Джумаева Хулкархан Мухаммаджоновна</i> ВНУТРЕННИЕ УГРОЗЫ, НЕГАТИВНО ВЛИЯЮЩИЕ НА ДУХОВНОСТЬ СТУДЕНТОВ..	356-361
<i>Islomova Madina Asqarovna</i> INTEGRATSIYALASHGAN SUN'IY INTELLEKT TOMONIDAN YARATILGAN CHATGPT BOT YORDAMIDA NEMIS TILI O'QITISHNING SAMARADORLIGINI OSHIRISH	362-368
<i>Raxmatova Mexrinov Majitovna</i> YOSHLAR MA'NAVIY SALOHİYATINI O'RGANISHNING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARI	369-373
<i>Абдукаюмова Наргиза Райимовна</i> ЮҚОРИ СИНФ ЎҚУВЧИЛАРИНИНГ МАДАНИЙ-ИНТЕЛЛЕКТУАЛ РИВОЖЛАНТИРИШНИНГ ДИДАКТИК ШАРТЛАРИ	374-384
<i>Norboyev Farxod Chorshanbiyevich</i> KREATIVLIK VA INNOVATSIYA BORASIDA ZAMONAVIY NAZARIYALAR	385-390
<i>Borasheva Aybolgan</i> EXPLORING JAMES MCCROSKEY'S RESEARCH ON WILLINGNESS TO COMMUNICATE IN L1 CONTEXTS: IMPLICATIONS FOR LANGUAGE TEACHING AND LEARNING	391-398
<i>Fayzullayeva Gulchexra Sharipboyevna</i> KOGNITIV TADQIQOTLARNING FANLARARO TUSHUNCHA SIFATIDAGI MOHIYATI VA MANTIQUIY TAHLILI	399-409
<i>Boboraximov Sanjar Malikjanovich</i> MAKTABDA O'QUVCHILARNI JISMONIY TARBIYALASHNING ZARURATI VA UNGA QO'YILADIGAN TALABLAR	410-414
<i>Salimova Shahlo Sayfulloyevna</i> XAVFSIZ TA'LIM MUHITI MONITORINGINING AHAMIYATI	415-421

<i>Sayfiddinova Jamila Ziyodulla qizi</i> METHODOLOGY FOR THE DEVELOPMENT OF LOGICAL REASONING IN PRIMARY SCHOOL PUPILS	422-427
<i>Xamroyev Samijon Salimovich</i> SPORT TO‘GARAKLARI ORQALI TALABALARNING JISMONIY MADANIYATINI RIVOJLANTIRISH KOMPONENTLARI	428-433
<i>Kattaeva Feruza Shakirovna</i> DEVELOPING STUDENTS SOCIO-CULTURAL COMPETENCE BY USING SOCIO CULTURAL DISCOURSE ANALYSIS METHOD	434-441
<i>G‘ofurov Azizbek Umarjonovich</i> BO‘LAJAK JISMONIY TARBIYA FANI O‘QITUVCHILARINI TAYYORLASH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH	442-447
<i>Abduraximova Umida Shuxratovna</i> BO‘LAJAK TARJIMONLARNING LINGVOMADANIY VA KOMMUNIKATIV KOMPETENTLIGINI RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARI	448-454
<i>Obidova Gulmira Kuzibaevna</i> INGLIZ TILINI O‘RGANISH JARAYONIDA TEXNIKA TA‘LIM YO‘NALISHI TALABALARIDA EKOLOGIK MADANIYAT ASOSLARINI SHAKLLANTIRISHDA ZAMONAVIY PEDAGOGIK TEKNOLOGIYALAR VA INTERAKTIV METODLAR	455-460
<i>Axmadaliyeva Xosiyatposhsho Abduxayotovna</i> PROFESSINAL TA‘LIM YO‘NALISHLARIDA TAHSIL OLAYOTGAN O‘QUVCHILARNING INGLIZ TILIDAN KOMMUNIKATIV KOMPETENSIYASINI AUTENTIK MATERIALLAR ORQALI TAKOMILLASHTIRISH	461-469

13.00.00- Педагогика фанлари

Salimova Shahlo Sayfulloyevna

Qarshi davlat universiteti, tayanch doktorant

Email: shsalimova@gmail.com

XAVFSIZ TA'LIM MUHITI MONITORINGINING AHAMIYATI

Annotatsiya. Maqolada bugungi ta'lim sharoitida xavfsiz ta'lim muhitini monitoring qilish muhimligi o'rganiladi. O'quvchilar va professor-o'qituvchilarning xavfsizligini ta'minlash ta'lim muassasalari faoliyatining asosiy ustuvor yo'nalishlaridan biridir. Xavfsiz ta'lim muhitini monitoring qilish ta'lim muassasasida yuzaga kelishi mumkin bo'lgan tahdid va xavflarning oldini olish bo'yicha chora-tadbirlarni tizimli kuzatish, baholash va amalga oshirishni o'z ichiga oladi.

Kalit so'zlar: monitoring, ta'lim muassasalari, nizolarning oldini olish, jismoniy xavfsizlik, raqamli xavfsizlik, psixologik farovonlik, xavflar, oldini olish, xavfsiz ta'lim muhiti, muhit.

Salimova Shahlo Sayfulloyevna

Karshi state university, basic doctoral student

THE IMPORTANCE OF MONITORING A SAFE LEARNING ENVIRONMENT

Absrtact. The article explores the importance of monitoring a safe learning environment in today's educational context. Ensuring the safety of students and teaching staff is one of the main priorities of educational institutions. Monitoring a safe educational environment includes systematic monitoring, evaluation and implementation of measures to prevent threats and risks that may arise in an educational organization.

Key words: monitoring, educational institutions, conflict prevention, physical security, digital security, psychological well-being, risks, prevention, safe learning environment, environment.

Салимова Шахло Сайфуллоевна

Каршинский государственный университет, базовый докторант

ВАЖНОСТЬ МОНИТОРИНГА БЕЗОПАСНОЙ УЧЕБНОЙ СРЕДЫ

Аннотация. В статье исследует важность мониторинга безопасной учебной среды в современном образовательном контексте. Обеспечение безопасности учащихся и обучающего персонала является одним из главных приоритетов образовательных учреждений. Мониторинг безопасной образовательной среды включает в себя систематический контроль, оценку и реализацию мер по предотвращению угроз и рисков, которые могут возникнуть в образовательной организации.

Ключевые слова: мониторинг, образовательные учреждения, профилактика конфликтов, физическая безопасность, цифровая безопасность, психологическое благополучие, риски, предотвращение, безопасная учебная среда, среда.

Kirish. Xavfsiz ta'lim muhiti ta'lim tizimining muvaffaqiyatli va ta'lim oluvchilarning kamolga yetishida asosiy rol o'ynaydi. Zamonaviy ta'lim muassasalari o'quvchilar xavfsiz va samarali ta'lim olishlari, o'zaro muloqot qilishlari va o'z salohiyatlarini ro'yobga chiqarishlari mumkin bo'lgan joylarni yaratishga intilmoqda. Biroq, ta'lim jarayoni bilan bog'liq turli xil tahdidlar va xavflarning ortishi bilan o'quv muhiti xavfsizligi monitoringini amalga oshirish zarurati tug'iladi.

Xavfsiz ta'lim muhiti monitoringining ahamiyatini baholab bo'lmaydi. U administratsiya va pedagoglarga ta'lim jarayonining barcha ishtirokchilari xavfsizligini ta'minlash uchun qanday choralar ko'rish kerakligi haqida ma'lumot beradi. Ushbu jarayon xavflarni tizimli tahlil qilish va baholash, potentsial xavflarni aniqlash, ularga javob berish va istalmagan hodisalarning oldini olishni o'z ichiga oladi.

Xavfsiz ta'lim muhitini monitoring qilish binolar va hududlarning jismoniy xavfsizligi, kiberxavfsizlik, o'quvchilarning psixologik farovonligi, zo'ravonlik, giyohvand moddalarga qarshi kurashish, jinoiy va noqonuniy xatti-harakatlarning oldini olish kabi turli jihatlarni qamrab oladi. Shuningdek, u o'qituvchilar va talabalarga xavfsizlik, bir-biriga o'zaro hurmat va qo'llab-quvvatlash atmosferasini yaratishni o'z ichiga oladi.

Ushbu maqolada xavfsiz ta'lim muhitini monitoring qilish muhimligi ko'rib chiqiladi, uning asosiy afzalliklariga tavsif berilib, ta'lim sifati va butun ta'lim tizimining natijadorligini oshirishga qanday hissa qo'shishi asoslanadi. Shuning uchun ham ta'lim bilan bog'liq bugungi qiyinchiliklar va xavflarni tahlil qilish hamda barcha manfaatdor tomonlarni birlashtirish orqali har bir talaba muvaffaqiyatli bilim olishi va o'z maqsadlariga erishishi uchun xavfsiz ta'lim muhitni ta'minlash monitoringini olib borish dolzarb masala hisoblanadi.

Adabiyotlar tahlili va metodologiya. Ta'lim muhitining xavfsizligini monitoring qilish - bu ta'lim tizimi faoliyati to'g'risidagi ma'lumotlarni jamlash, saqlash, qayta ishlash, tarqatishni tashkil etish tizimi bo'lib, u nafaqat uning holatini doimiy monitoringini o'tkazish, balki uning holatini prognozlash va rivojlanishini ham ta'minlaydi [2; B. 52.].

Professor G.M.Kodjaspirova fikricha, ta'lim muhitining pedagogik xavfsizligi - bu shunday holatki, ta'lim muhiti va jarayoni hamda uni tashkil etuvchi sub'ektlardan ishtirokchilarning ta'lim muhiti xavfsizligi va jarayonidan qoniqishi, psixologik-pedagogik madaniyat va insonparvar pedagogik faoliyat texnologiyalarini har bir shaxs va umuman jamiyat manfaatlariga muvofiq amalga oshirish jarayonidir [3; B. 20-21.].

Tadqiqotchi Sh.U.Saydaliyeva o'z tadqiqotlariga ko'ra quyidagi xulosalarga kelgan, ta'limning jamiyat va ayniqsa yoshlar xavfsizligi tizimidagi o'rni va rolini tahlil qilib, ilmiy yutuqlar ishlab chiqarish kuchlari va ishlab chiqarishning texnik vositalarini rivojlantirishning tabiiy natijasiga asoslangan mehnat texnik vositalarida tub o'zgarishlarga olib keladi va bu o'z navbatida jamiyatning ham ma'naviy, ham milliy xavfsizligini ta'minlash va mustahkamlashiga ta'sir qiladi. Bu har qanday sotsiumda yoshlar jamiyat rivojining kelajagi ekanligidan dalolat beradi [6; B. 1106.].

Timo Savolainenga ko'ra, maktablarda xavfsizlik va xavfsizlikni boshqarishning keng qamrovli tizimi joriy etilishi kerak. Bunday tizim samarali boshqaruv bilan birgalikda xavfsizroq maktab muhitiga olib keladi [7; B. 11-12.].

Ta'lim muhitining psixologik xavfsizligini monitoring qilish - bu ta'lim tashkilotida psixologik qulay muhitni ta'minlashning kompleks tizimi bo'lib, u psixologik salomatlikni

mustahkamlashga, shaxsning samarali, barqaror rivojlanishiga to'sqinlik qiladigan tahdidlarning oldini olishga yordam beradi [1; B. 114.].

Xavfsiz ta'lim muhitini monitoring qilish muhimligini o'rganishda zo'rvonlik va boshqa qonunbuzarliklar bo'yicha statistik ma'lumotlarni tahlil qilish, ta'lim oluvchilar va xodimlaridan anketa so'rovlari o'tkazish, xavfsizlik bo'yicha kuzatuvlar va manfaatdor tomonlar bilan suhbatlashish metodlaridan foydalanildi.

Muhokama. Ta'lim muassasalarida odatda o'quvchilar, o'qituvchilar va xodimlar uchun xavfsiz ta'lim muhitini yaratish uchun xavflarni boshqarishga bag'ishlangan bo'limlar mavjud bo'ladi. Rivojlangan mamlakatlar ta'lim muassasalarida "Xavfsizlik, himoya qilish va xavflarni boshqarish bo'limlari" nomi bilan alohida bo'limlar tashkil etilib, unda asosan quyidagilar aks etadi:

1-jadval

Xavfsizlik, himoya qilish va xavflarni boshqarish bo'limlari tavsifi [8; B. 65.].

T/r	Xavfsizlik, himoya qilish va xavflarni boshqarish bo'limlari nomi	Tarkib tavsifi
1.	Mehnatni muhofaza qilish va texnika xavfsizligi	-ta'lim muassasasi xodimlarining xavfsizligi va sog'lig'ini ta'minlash; -qo'llab-quvvatlash va lozim bo'lsa, xodimlarning mehnat qilish faoliyatini faol ravishda yaxshilash; -qonuniylik; - maqsadlar va tadbirlar mehnatni muhofaza qilish bo'yicha tashkilotning harakat dasturiga kiritilishi kerak.
2.	O'quvchilar farovonligi	-talabalar o'qishining muvozanatli o'sishi va rivojlanishini rag'batlantirish; -ta'lim olishdagi to'siqlar, nuqsonlar va ta'lim bilan bog'liq boshqa muammolarni iloji boricha tezroq oldini olish, aniqlash, yumshatish va hal qilishga qaratish; -psixologik muammolar va izolyatsiyani bartaraf etish uchun zo'rvonlikning oldini olish rejasi bo'lishi.
3.	Shaxsiy xavfsizlik	-odamlarning tashkilot faoliyatiga ko'zda tutilmagan va qasddan xavflarini kamaytirishga intiling; -tashkilot faoliyatida insonlar tomonidan ko'zda tutilmagan va tutilgan xavflarini kamaytirishga intilish; -talabalar hamda tashrif buyuruvchilar xavfsizligi, signalizatsiya tizimlari, asosiy shtatdagi/o'rindosh o'qituvchilar, sifat

		jarayonlari, shu jumladan sudlanganlik ma'lumotlarini tekshirish; -xavfsizligi va ta'lim muassasidan tashqaridagi (lagerlar, ekskursiyalar, yozgi maktablar va boshqalar) faoliyati xavfsizligi.
4.	Qo'riqlash va ob'ektlar xavfsizligi	-tizimli xavfsizlik (masalan, to'siqlar va darvozalar, qulflash, o'g'irlikdan himoya qilish, xavfsizlik tuzilmalari va ko'chmas mulk muhandisligi); -xavfsizlik nazorati (masalan, texnik kuzatuv, kirishni nazorat qilish, jinoyatlar haqida ogohlantirish tizimlari, qo'riqlash va tashish xizmatlari); -maktabgacha va maktabdan tashqari tadbirlar xavfsizligi va himoyasi; -binolarda ichki havo, ventilyatsiya va namlik monitoringi, zarur ogohlantirishlar va jarayon me'yorlari.
5.	Huquqbuzarliklarning oldini olish	-ta'lim muassasiga ichkaridan va tashqaridan tahdid soluvchi jinoiy faoliyatning oldini olish va unga chek qo'yish; -muhofaza qilinadigan ob'ektlarga odamlar (tashrif buyuruvchilar, xodimlar, ta'lim oluvchilar), mulk, faoliyat va ma'lumotlar kiradi; -jinoiy xavflar va jinoiy faoliyatni boshqarish uchun mahalliy hokimiyat organlari bilan hamkorlik qilish; -huquqbuzarliklarning oldini olish uchun tuzilmaviy xavfsizlik asosini yaratish.
6.	Axborot xavfsizligi	-ma'lumotlarni qayta ishlash, saqlash, yaxlitlik va uzatishning maxfiyligini ta'minlash; -ma'muriy-texnik axborot xavfsizligi, ma'lumotlar to'plami xavfsizligi, maxfiy ma'lumotlar, ma'lumotlarni uzatishni himoya qilish, dasturiy-apparat xavfsizligi, jismoniy xavfsizlik, ekspluatatsion ishonchlilik; -shahar darajasi bilan taqqoslanadigan axborot xavfsizligi strategiyasi va boshqaruv.
7.	Xavfsizlik va maktab faoliyatini himoya qilish	-ta'lim xavfsizligi (mashinalar, jihozlar, ish joylari, himoya vositalari, kimyoviy moddalar, elektr energiyasi, yong'in, trenajyorlar, hovli maydonlari); -ta'lim muassasidan tashqaridagi faoliyatni ta'minlash (lagerlar, ekskursiyalar, sayohatlar);

		-nosozliklarning oldini olish va falokatli holatlar bartaraf etilishini ta'minlash; -inqirozga qarshi reja, tiklash rejasi; -ta'lim muassasasi qoidalari va tartiblari, nazorat qilish uchun ko'rsatmalar va javobgarlik; -mehnatni muhofaza qilish bo'limi bilan hamkorlik.
8.	Ekologik xavfsizlik	-ekologik barqarorlik, havo, suv va tuproqni muhofaza qilish, shovqinni nazorat qilish, chiqindilarni boshqarish, xavfli moddalar bilan bog'liq ekologik talablarga rioya qilish; -qonuniylik.
9.	Ko'zda tutilmagan holarlarni rejalashtirish	-normal, g'ayritabiiy va favqulodda vaziyatlarda maktab faoliyatining uzluksizligini ta'minlash; -yaqin hududlardagi baxtsiz hodisalar va tabiiy ofatlarga tayyorlik; -favqulodda vaziyatlarni rejalashtirish uchun interfeys.
10.	Qutqaruv ishlari	-aktiv xavflarni boshqarish (masalan, yong'inlar, sizish, portlashlar, chiqindilar, atrof-muhitga zarar yetkazish, jinoyatlar); -ichki nazorat; -favqulodda vaziyatlarni rejalashtirish (yong'in hamda evakuatsiya xavfsizligi va bino ichida berkinish), tizimli yong'indan himoya qilish, o't qo'yishning oldini olish, yong'inga qarshi uskunalari va tizimlar, yong'in signalizatsiyasi, o'qitish, yong'in nazorati, masalan, payvandlash.
11.	Xorijiy mamlakatlar hududidagi xavfsizlik	-chet elda xodimlar va ta'lim oluvchilar xavfsizligi darajasini ta'minlash (xalqaro faoliyat, almashinuv dasturi, sayohatlar, lager maktablari); -qonunchilik, madaniyat, til, din, ish sharoitlari, sayohat xavfsizligi va sug'urtani hisobga olish.

Ta'lim muassasalarida xavflarni boshqarish bo'limlari faoliyatini tashkil etish quyidagi bir necha tamoyil va usullarga asoslanadi. Bularga, xatarlarni aniqlash va tahlil qilish, profilaktika va javob strategiyalarini ishlab chiqish, jismoniy xavfsizlik va kirish nazorati, ma'lumotlarni himoya qilish va kiberxavfsizlik, psixologik qo'llab-quvvatlash va profilaktika hamda manfaatdor tomonlarning hamkorligi.

Ushbu tamoyil va usullarni amalda qo'llash xavfsiz va rag'batlantiruvchi muhitni yaratishga yordam beradi, bunda ta'lim jarayoni barcha ishtirokchilarining xavfsiz ta'lim olishi va jarayonning natijadorligi ta'minlanadi.

Natijalar. O‘zbekiston Respublikasida ham ta‘lim muassalarida xavfsizlik choralari kuchaytirilmoqda. Masalan, Vazirlar Mahkamasining 28.12.2022 yildagi “Ta‘lim muassasalari uchun matbaa mahsulotlari xavfsizligi talablarini belgilashning umumiy texnik reglamentini tasdiqlash to‘g‘risida”gi 726-son qaroriga asosan maktab darsliklari quyidagi vaznlardan oshmasligi belgilandi:

- 1-4-sinflar uchun - 300 gr.;
- 5-6-sinflar uchun - 400 gr.;
- 7-9-sinflar uchun - 500 gr.;
- 10-11-sinflar uchun - 600 gr [4].

Davlat tomonidan belgilangan standart va ko‘rsatmalarga to‘liq rioya etilishini ta‘minlash va oxir-oqibat o‘quvchilarga odobsiz yoki ularning sifatli ta‘lim olishi uchun zararli bo‘lgan narsalarga kirishining oldini olish uchun to‘g‘ri monitoringni amalga oshirish kerak.

O‘zbekiston Respublikasida umumiy o‘rta ta‘lim tashkilotlarining quyidagi turlari mavjud: boshlang‘ich maktab (o‘qitish muddati 4 yil: I – IV sinflar), umumiy o‘rta ta‘lim maktabi (o‘qitish muddati 11 yil: I – XI sinflar), ayrim fanlarga ixtisoslashtirilgan maktab (o‘qitish muddati 7 yil: V – XI sinflar), ayrim fanlarga ixtisoslashtirilgan maktab-internati (o‘qitish muddati 5 yil: VII – XI sinflar), ijod maktabi (o‘qitish muddati 5 yil: VII – XI sinflar), Prezident maktabi (o‘qitish muddati 7 yil: V – XI sinflar), olimpiya va milliy sport turlari bo‘yicha davlat ixtisoslashtirilgan maktab-internati (o‘qitish muddati 7 yil: V – XI sinflar), jismoniy rivojlanishida nuqsoni bo‘lgan bolalar uchun ixtisoslashtirilgan maktabinternati (o‘qitish muddati 11 yil: I – XI sinflar), psixik (intellektual) rivojlanishida nuqsoni bo‘lgan bolalar uchun ixtisoslashtirilgan (yordamchi) maktab, maktab-internati (o‘qitish muddati 9 yil: I – IX sinflar), sanatoriy turidagi ixtisoslashtirilgan maktab-internati (o‘qitish muddati 11 yil: I – XI sinflar), respublika ixtisoslashtirilgan o‘quv-ta‘lim muassasasi (o‘qitish muddati zaruriyatga ko‘ra) [5; B. 2.].

Ushbu tadqiqot uchun asosiy ma‘lumotlar ochiq savollar bilan yarim tayyorlangan intervyular yordamida jamlandi, chunki bu ma‘lumotlarni yig‘ish usuli moslashuvchan va hodisa haqida chuqur ma‘lumot beradi. Xavfsizlik va himoya sohasida turli xil ma‘lumotga ega bo‘lgan odamlardan intervyu olib, biz tomondan muhim bo‘lgan va o‘quv muhitining umumiy xavfsizligiga ta‘sir qiladigan umumiy omillar va e‘tiborga molik jihatlarni aniqlashga muvaffaq bo‘ldik.

Tadqiqotlarimiz natijalariga ko‘ra, xavfsiz ta‘lim muhitining asosiy muammosi darslarni boshqarish va rejalashtirish hisoblanadi. Respondentlarning fikricha, yaxshi o‘qitish va rejalashtirish xavfsiz pedagogik ta‘lim muhitini yaratishning asosiy omillari hisoblanadi.

Xulosa. Xavfsiz ta‘lim muhitini monitoring qilish ta‘lim tizimining ajralmas qismi bo‘lib, xavfsiz va samarali ta‘lim tajribasini ta‘minlash uchun zarurdir. Bu bizga ta‘lim oluvchilarning jismoniy, psixologik va kiberxavfsizligi bilan bog‘liq potentsial tahdid va muammolarni aniqlash imkonini beradi, shuningdek, nizolarning oldini olishga, sog‘lom va rag‘batlantiruvchi muhitni rivojlantirish uchun sharoit yaratishga yordam beradi.

Biz tomondan zamonaviy ta‘lim muassasalari duch kelayotgan tahdidlarning murakkabligi va xilma-xilligini hisobga olgan holda, har bir ta‘lim muassasasida xavfsiz ta‘lim muhitini monitoring qilish tizimini joriy etish tavsiya etiladi. Ushbu tizimlar keng qamrovli bo‘lishi va jismoniy xavfsizlik, kiberxavfsizlik hamda talabalarning psixologik farovonligi kabi xavfsizlikning turli jihatlarni qamrab olishi kerak.

Xodimlarning ushbu tizimlardan foydalanish bo'yicha to'g'ri o'qitilishini ta'minlash muhim, shunda ular potentsial tahdid va muammolarni samarali aniqlashlari va ularga javob berishlari mumkin. Shuningdek, u ota-onalar va manfaatdor tomonlar bilan hamkorlikda xavfsiz ta'lim muhiti uchun mas'uliyat his qiladigan jamiyatni yaratishi kerak. Xavfsiz ta'lim muhitini yaratishga nafaqat ta'lim muassasalari, balki butun jamiyat mas'uldir. Ta'lim muassasalari xavfsizligini monitoring qilishga sarmoya kiritish o'quvchilar uchun sog'lom va qulay muhit yaratishga yordam beradi, bu esa pirovardida ta'lim sifati va jamiyat farovonligini ta'minlaydi.

Adabiyotlar/Literatūra/References:

1. Баева И., Лактионова Е. Психологическая безопасность образования глазами учителя // Народное образование. - 2009. - № 9. С.112 – 118.
2. Вихристюк О.В., Ковров В.В., Леонова Е.Г. Мониторинг образовательной среды как одно из условий безопасности образовательной среды // Безопасность образовательной среды: Сборник статей / Ответственный редактор и составитель Г.М. Коджаспирова. – М., 2008. – С. 45-58.
3. Kodzhaspirova G.M. Psihologo-pedagogicheskaya kul'tura pedagoga kak vedushii faktor bezopasnosti obrazovatel'noi sredy // Bezopasnost' obrazovatel'noi sredy: Sb. statei / Otv. red. i sost. G.M. Kodzhaspirova. M., 2008. S. 20-24.
4. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 28.12.2022 yildagi "Ta'lim muassasalari uchun matbaa mahsulotlari xavfsizligi talablarini belgilashning umumiy texnik reglamentini tasdiqlash to'g'risida"gi 726-son qarori.
5. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Statistika agentligining hisoboti. –T.: 2023. –B.21.
6. Шодия Усмонкуловна Сайдалиева (2021). ТАЪЛИМ ЖАМИЯТ ХАВФСИЗЛИГИ ОМИЛИ СИФАТИДА. Academic research in educational sciences, 2 (12), 1103-1108.
7. Timo Savolainen, A safe learning environment from the perspective of Laurea University of applied sciences safety, security and risk management students and staff, Heliyon, Volume 9, Issue 3, 2023.P. 1-14.
8. Waitinen M., Turvallinen koulu? Helsingin Peruskoulujen turvallisuuskulttuurista ja siihen vaikuttavista tekijöistä " a, " Helsinki University, 2011, ISBN 978- 952-10-6864-5.
9. Doctoral Dissertation, <http://urn.fi/URN> (accessed February 22, 2021).

SCIENCEPROBLEMS.UZ

ИЖТИМОЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ

№ 8 (3)-2023

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари электрон журнали 2020 йил 6 август куни 1368-сонли гувоҳнома билан давлат рўйхатига олинган.

Муассис: "SCIENCEPROBLEMS TEAM"
масъулияти чекланган жамияти

Таҳририят манзили:

100070. Тошкент шаҳри, Яккасарой тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-уй. Электрон манзил:

scienceproblems.uz@gmail.com

Боғланиш учун телефонлар:

(99) 602-09-84 (telegram).